

## Mundtlig beretning

Når foreningssangen bliver sunget, står jeg med en følelse stolthed, følelse af stort sammenhold, og jeg bliver igen husket på, at vores engagement som lærere er uundværligt. Vi har som lærere en kæmperolle, og vi skal huske, at folkeskolen er den vigtigste kulturbærende institution i samfundet. Folkeskolen er en væsentlig forudsætning for det danske samfund, og fundamentet for at skabe en god skole er der. Den gode lærer har vi nemlig, og vi er lærere med store ambitioner. En elev skrev i en sms til en af sine lærere: "Jeg tænker ofte på dig, det er sjovt hvor stor en positiv indflydelse du har haft på mit liv, det vil jeg aldrig glemme dig for. Det er ikke så meget for det, du lærte os i klasse-lokalet, men mere det, hvordan man skal være et ordentligt menneske." Når en lærer modtager en sådan SMS, så er det et kæmpe skulderklap til en lærer, der også har været i stand til at skabe dannelse.

Skolen har dog igennem en periode været præget af alt for meget testning og dokumentation. Det er yderst problematisk, at testning af eleverne bliver mere og mere styrende for undervisningen. Der er meget stor fokus på det faglige og på kundskaber. Dele af Folkeskolens formålsparagraf er blevet nedtonet. Der er detaljerede bestemmelser om udarbejdelse af elevplaner, kvalitetsrapporter som ikke kan anvendes til noget brugbart, der bruges enorme resurser på et omfattende testsystem, som stort set ingen kan bruge til noget i det pædagogiske arbejde, der er et målstyringstyrani der tager udgangspunkt i de flere tusind mål, der er formuleret for folkeskolens fag. Tænk sig, der har været behov for at afholde en høring på Christiansborg om stigende pres og mistrivsel blandt børn og unge i uddannelsessystemet, og statistikken viser et stigende antal børn og unge med tegn på angst. Bekymringer, uro og pludselige angstanfald er blevet dagligdag for mange børn. Der opleves børn, der er stressede på grund af mange nye krav og forventninger i skolen. Grund til bekymring når flere og flere familier henvender sig vedrørende mistrivsel hos deres børn. Jagten på gode karakterer og på at præstere godt i skolen og uddannelserne, optager stadigt flere børn og unge. Det individuelle præstationspres tvinger dem i stigende grad til at fokusere på resultater i opgaver og tests frem for at dyrke nysgerrigheden efter ny viden og glæden ved at lære i fællesskab. Alt dette går ud over fordybelse, dannelse og kritisk tænkning. Hvad med fx Folkeskolelovens formålsparagraf, hvor der står: "Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle."

I forbindelse med indførelse af den ny skolereform manglede hele den grundlæggende drøftelse af, hvad vi egentlig vil med folkeskolen. Jeg mener, vi med projektet "Den gode Skole" er kommet et skridt på vejen. Det er bl.a. hensigten med projektet at sætte fokus på de værdier, der er vigtige for at børnene lykkes med deres liv. Folkeskolen er nemlig meget mere end de faglige færdigheder. Folkeskolen er også kultur, folkelighed og almen dannelse. Folkeskolen handler også om noget, der ikke kan måles og vejes. Vi skal skabe elever med livsduelighed og give eleverne mulighed for at vælge, hvordan de vil leve deres liv. I skolen lærer vi nemlig eleverne, hvordan de skal begå sig i livet. Tænk på vores logo: "Vi lærer for livet". Vi har med projektet gjort opmærksom på, at der skal større fokus på de værdier, som er beskrevet i Folkeskolens hele formålsparagraf. I foråret 2014 fik Lærerkredsen mulighed for at komme med høringssvar til Børne – og uddannelsesudvalget vedr. "Principper for folkeskolereformen i Aabenraa." I vores høringssvar gav vi udtryk for, at vi ønskede ambitiøse mål for skolen i Aabenraa, og vi skrev bl.a. til udvalget: "Elever i Aabenraa Kommune skal forlade skolen som selvstændige tænkende, oplyste, socialt indstillede og livsduelige mennesker". Vi skal med projektet "Den gode Skole" forfølge ambitioner, der rækker ud over, at eleverne som minimum skal have 02 ved afgangsprøverne i dansk og matematik. Vi skal med projektet åbne op for en diskussion om at løfte opgaven med dannelse, som er blevet klemt af reformer og målbare færdigheder. Projektet er først lige i sin opstart, og der venter nu drøftelser ude på skolerne. Hvis vi skal have forandringer kræver det deltagelse af os, som mærker udfordringerne i vores hverdag. Kickoff arrangementet den 18. januar var startskuddet til en proces, der nu sættes i gang på alle skoler i kommunen. Håber I alle vil være med til at deltage med gode diskussioner ude på skolerne, der er meget på spil. Jeg ved, at mange allerede er i gang med at drøfte dannelse og den gode skole. Flere har afholdt pædagogiske dage og temamøder. Der skal ikke komme vidtløftige planer ud af arbejdet, men det er vigtigt at ita-

lesætte, hvorfor det er vigtigt det vi gør ude på den enkelte skole. Skaber det dannelse hos eleverne når vi har valgt at afholde morgensamling, arbejder med legepatruljer eller lader de store elever passe de små elever. Ja, efter min mening skabes der dannelse, når der er en samtale og et samarbejde mellem elever.

De sidste syv år har vi haft 6 undervisningsministre : Bertel, Troels, Tina, Christine, Ellen og nu Merete. Det virker som en lang række på relativ kort tid. Den nye undervisningsminister, Merete Riisager, har inden hun blev minister haft nogle ret markante udmeldinger om Folkeskolen. Hun har bl.a. udtalt: "der er ikke noget godt at sige om folkeskolereformen, der skal større råderum ud på skolerne. Lange skoledage er en beslaglæggelse af børnenes fritid, menneskene i Folkeskolen skal fylde mere ikke systemet , mere skole mindre system". Hun håber, at især lærerne kommer på banen i forhold til at snakke om skolens indhold, skolen skal efter hendes mening defineres af forældre, børn og lærere. Der skal være sammenhæng mellem opgave og resurse.

Umiddelbart efter hun blev minister, bad hun på Facebook lærerne om input, idet hun gerne ville høre lærernes udlægning i forhold til lærerjobbet og arbejdsglæden. Hun fik over 500 tilbagemeldinger, og mange ting gik igen i disse: bureaukrati, overstyring, manglende indflydelse på eget arbejde, flere opgaver end der er tid til, IT-systemer der forstyrrer, for lidt lokal og tydelig ledelse, for lange skoledage, demotiverede elever, manglende tillid. Disse budskaber var klare og tydelige, så må vi se om hun bruger dem til noget i de beslutninger hun træffer fremadrettet. Så der er måske håb for at der sker ændringer i skolereformen

Positivt er det dog, at den nye undervisningsminister ikke lægger den store vægt på Pisaundersøgelsen. Hun mener som os, at de måler for snævert og for upræcist, og at der derfor ikke skal lægges den store vægt i opgørelsen. I forbindelse med sidste Pisa rapport, roste hun dog lærerne, bl.a. for den store fremgang i matematik. Måske – og forhåbentligt - bliver hun en bedre partner end de tidligere ministre. Hun har i flere udtalelser givet udtryk for støtte til lærernes professionalisme og autoritet, og så vægter hun også arbejdsglæde. Lang tid siden jeg har hørt en minister på vores område, der har støttet op omkring vores arbejdsglæde, og som også har fokus på arbejdstempo og trivsel, og at man skal se på de vilkår, der er for at løse opgaven. Der er måske tegn på, at der blæser nye vinde i undervisningsministeriet. Undervisningsministeriets departementschef, Jesper Fisker, har netop udtalt og indrømmet, at ministeriet ikke har været dygtige nok til at håndtere den såkaldte styringsfilosofi New Public Management, at de er gået for vidt i deres forsøg på at styre uddannelsesområdet på en effektiv måde. Han har indrømmet, at de har været styringsfanatikere, og at de (djøfferne) ikke er dygtigst til at planlægge god undervisning. Han mener nu, at lærerne fremover skal have mere magt over deres eget arbejde, og embedsmændene i kommune og stat skal have mindre at skulle sige. Lærerne skal have mere autonomi, ellers kan det gå galt på uddannelsesområdet. Samtidig med den stramme styring er der i hele samfundet ligefrem opstået et rent "djøfsprog", der ændrer på begreberne. Borgere er nu brugere, velstand bliver omtalt med ordet bundlinje, offentlige goder er blevet til output, og undervisning er blevet til læring. Det går galt, når man falder på halen for New Public Management. Specielt mht. trivsel og arbejdsglæde ude på skolerne kan det gå rigtig galt, hvis man fra ministeriet bliver styringsfanatikere og for fokuseret omkring effektiviseringen. Det er jo netop det, som den sidste trivselsundersøgelse i kommunen igen har vist. Arbejdstempoet er for højt, og der er ikke resurser nok til opgaverne.

Vi er slet ikke i mål mht. arbejdsmiljøet og trivslen på skolerne i Aabenraa, men vi er nået et stykke vej. Siden kommunens trivselsmåling i 2014 er vi kommet rigtig langt ude på de enkelte skoler. Dette resultat er bl.a. opnået ved, at der er sat ekstra resurser ind på at få vendt udviklingen, og der har været afholdt flere arrangementer med kursusholdere udefra og forskellige coachsamtaler. Der har gennem en periode været fokus på trivslen, men der skal hele tiden være åbenhed og plads til at drøfte trivslen på arbejdspladserne. Efter resultaterne i 2014 kom specielt tre skoler i søgelyset, idet et stort antal punkter slog meget negativt ud. De nye tal viser dog, at der er tydelig fremgang på disse skoler i den nye opgørelse. Positivt er det også, at medarbejderne i langt højere grad føler, de bliver hørt og involveret. Der er dog stadig områder, der bonner negativt ud. Den følelsesmæssige belastning, som vi udsættes for, er stadig stor, ligesom arbejdstempoet stadig er for højt. Der er simpelthen

ikke balance mellem opgaver og resurser. Det skal vi fortsat og nok altid have vores opmærksomhed omkring.

Kredsstyrelsens egen årlige trivselsopgørelse i 2016 viste, at lærerne generelt følte, at det går den rigtige vej mht. trivslen på arbejdspladsen. Til gengæld viste undersøgelsen ingen forbedring, når det kommer til andelen af lærere, der har søgt læge eller har sygemeldt sig pga. arbejdsrelateret stress. Der var i 2016 64 procent af lærerne i Aabenraa, der i perioder har følt sig stresset pga. deres arbejde, og sygemeldinger pga. af stress lå på 10 procent, mens næsten hver femte havde været til læge pga. stress.

Dette års undersøgelse, som netop er færdiggjort, viser næsten nøjagtig det samme billede vedrørende stress som ved undersøgelsen 2016. Tallene har ikke ændret sig siden sidste år. Der har heller ikke vist sig en forbedring med hensyn til vold og trusler om vold. Der er stadig ca. hver 4. af de adspurgte, der har været udsat for vold eller trusler om vold. Alt i alt viser undersøgelsen også i år, at der er et meget stort arbejdspress, den øgede inklusion uden de nødvendige kompetencer og resurser samt vold og trusler om vold kan være de væsentligste årsager til stressramte og sygemeldte lærere.

Skolereformen og de nye arbejdstidsforhold er uden tvivl grunden til, at 5000 lærere på landsplan har forladt folkeskolen det seneste år. Rigtig rigtig mange lærere overvejer at søge andre steder hen. Det må da få en advarselslampe til at lyse for politikerne. Udpræget topstyring og målstyring betyder mangel på ejerskab og indflydelse på, hvordan vi indretter vores lærerarbejde. Vi kan ikke få lov til at være lærere, som vi ønsker det. Den dårlige samvittighed er konstant i forhold til at udføre et arbejde, som vi ønsker det. Det er børn, vi har med at gøre, og det er ikke godt for arbejdsmiljøet, at vi går hjem med dårlig samvittighed den ene dag efter den anden. Den nye undervisningsminister har udtalt, at hun vil se på, om der kan fjernes noget bureaukrati, så lærerne igen kan gå glade på arbejde. I Aabenraa Lærerkreds har vi ikke oplevet en søgning til de omkringliggende kommuner, og heller ikke en flugt fra jobbet. Mange er pressede i hverdagen, men dette opleves bestemt også i kommuner omkring os. Lige i øjeblikket oplever vi desværre et elevtalsfald i Aabenraa, som har resulteret i forflytninger og afsked. Halvdelen af de berørte har fundet nyt arbejde på andre skoler, men altid ulykkeligt at halvdelen står tilbage.

I 2018 skal der indgås en ny overenskomst. I april bliver der en høring i kredsene vedrørende kravopstilling til kongressen i efteråret. Allerede her ved generalforsamlingen vil jeg gøre rede for de overvejelser vi skal gøre os i forbindelse med den forestående overenskomstforhandling. Meget gerne høre bemærkninger fra forsamlingen vedrørende disse bemærkninger. På lønområdet bør vi stille krav, der som minimum sikrer reallønnen. Vi skal sikre, at lønniveauet fastholdes i forhold til øvrige grupper på arbejdsmarkedet – den såkaldte reguleringsordning skal forsøges bevaret. Vi bør stille lønkrav for nogle af vore mindre medlemsgrupper, bl.a. for de lærere der underviser på SOSU skolerne, som er voldsomt bagud mht. lønnen. På arbejdstidsområdet skal vi arbejde for at indgå en aftale så centralt som muligt. Vi skal søge at sikre, at der er balance mellem tiden til undervisning, forberedelse/efterbehandling og tiden til øvrige opgaver. Vi skal søge at sikre, at arbejdstiden tilrettelægges, så den understøtter et godt arbejdsmiljø – det er sådan, det er formuleret i DLF's Principprogram. Der er flere veje til at nå de nævnte mål på arbejdstidsområdet. Der er flere scenarier: fortsætte som nu med en videreudvikling af bilag 4, som vi i Aabenraa har brugt til at forhandle os frem til vores nuværende samarbejdsgrundlag, arbejde på at få en central arbejdstidsaftale (som vores principprogram ønsker), og her rejser spørgsmålet sig: skal det være konfliktløsende, hvis ikke vi opnår en central aftale? Vi ved jo heller ikke, om vores modpart helt afviser at forhandle arbejdstid. Hvis ikke de ønsker det, er der en risiko for konflikt, idet det er meget svært at forestille sig, at vi skal fortsætte en treårig periode med de nuværende forhold på arbejdstidsdelen. Der skal efter min mening ske forbedringer på arbejdstidsdelen, hvis vi skal kunne tiltrække lærere til vore ledige job, gøre noget for at ikke endnu flere søger job uden for folkeskolen, gøre noget for at opnå et lavere sygefravær på arbejdspladserne og dæmme op for at endnu flere flytter deres børn til privatskolerne. En konflikt er altid en mulighed, når der skal indgås ny overenskomst. Det er en del af det at indgå i en overenskomstforhandling, men samtidig skal vi være klar over, at en eventuel konflikt vil presse vores organisation, vores fællesskab og solidaritetsfølelse. Er der opbakning til en eventuel konflikt?

Der skal ske noget mht. arbejdstiden, og vi har gode argumenter. Der forsvinder hele tiden lærere fra folkeskolen, og en forsker på professionshøjskolen har undersøgt læreres bevæggrunde for at søge væk fra Folkeskolen. Undersøgelsen viser overordnet, at der er fire grunde til, at lærerne vælger skolen fra. Forjagede arbejds måder, udefra og ovenfra kommende styring, tidspress og klokkeslæt og dårlig ledelse.

I 2013 blev vi udsat for et hensynsløst overgreb, som fjernede en del af vores rettigheder og sikkerheder, og i 2015 opnåede vi et arbejdstidsbilag, som vi her i Aabenraa mente var et skridt på vejen og det bedst opnåelige, men i nogle af lærerkredsene kom man slet ikke et skridt på vejen. Nogle blev efterladt på perronen og stod tilbage med en utålelig Lov 409. Vil vi acceptere, at dele af foreningens medlemmer bliver efterladt på perronen. Men hvad skal vi gå efter i 2018 på arbejdstidsområdet?.

Jeg har tidligere i beretningen nævnt, at vi med projektet den gode skole har forsøgt at sætte fokus på hele Folkeskoleloven og specielt på stk. 3, hvor der står: "Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati". I stk. 2 står: "at eleverne skal udvikle en baggrund for at tage stilling og handle". Begge disse formuleringer er mindst lige så vigtige, som at eleverne skal opnå gode karakterer i fagene. Vi lever i et komplekst samfund, hvor der i allerhøjeste grad kræves, at vi i Folkeskolen bringer eleverne til at kunne handle og tage stilling. Det er måske et mål, som er blevet endnu mere aktuelt at forfølge, når vi ser, hvordan samfundet udvikler sig. Vi skal være med til at skabe mennesker, der kan videreudvikle et samfund præget af demokrati. Her i afslutningen af beretningen vil jeg udtrykke nogle mere personlige bemærkninger omkring den udvikling, jeg ser i samfundet lige i øjeblikket. Jeg oplever, at politikerne har besvær med deres moralske kompas. Når en politiker fanges i en usandhed, så drejer det sig bare om alternativ fakta. Når en politiker fremsætter et ultimatum, gælder det kun, indtil man laver en handel om at få en ministerpost. Vi skal værne om vores demokrati og vores ytringsfrihed. Det skal vi også bibringe vore elever. Bekymrende når tre ud af fem offentligt ansatte udtaler, at det kan få negative konsekvenser for dem, hvis de kritiserer deres arbejdsplads. Jeg kan helt genkende det, Rasmus Willig i sin bog "Afvæbnet kritik" skriver om kritikken på offentlige arbejdspladser. Han beskriver hvordan kritikken bliver modtaget og returneret af arbejdsgiveren. Rasmus Willig giver i bogen flere hundreder eksempler på svar på kritik, men her vil jeg blot nævne nogle enkelte: "er du ikke forandringsparat, du skal være glad for, at du har et arbejde, du er vist ikke helt fremme i skoene, ingen er uundværlige, du må ikke se problemer, men udfordringer, det er et grundvilkår, så det må vi affinde os med, vi må prioritere, så du må finde en anden måde at klare det på."

Jeg erkender, at lederne også er udfordrede og pressede i deres arbejde, men vi må hele tiden holde dem op på, at der skal være en ordentlig behandling af medarbejdergruppen. Der skal være åbenhed, og høj grad af orientering i vores velfungerende MED system og i hele personalegruppen. Vi står i et arbejde, hvor vi kan se, at det bliver et sejt træk på mange områder. Et træk gennem vore gode tillidsrepræsentanter, gennem klubmøder, et velfungerende Med-arbejde, og ved fortsat godt sammenhold ude på skolerne. Vi skal sprede det gode budskab, når der er mulighed for det, for lærerarbejdet er verdens bedste job, når man får mulighed for at løfte opgaven. Tak til alle tillidsrepræsentanter, arbejdsmiljørepræsentanter og ikke mindst til alle jer medlemmer, der bakker op, når vi kalder, eller når vi beder om udfyldelse af spørgeskemaer m.m. Afslutningsvis vil jeg gerne sige tak for samarbejdet til alle i kredsstyrelsen. Alle kredsstyrelsesmedlemmer er i deres arbejde hele tiden konstruktivt kritiske. Tak for de mange gode drøftelser, vi har haft i det forløbne år. Det er jo lettere at agere som kredsformand, når I er som I er.

Generalforsamlingen 8.marts 2017